

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİSİ DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI Filiz ÇETİN¹**ÖZET**

Bu çalışmanın amacı, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Çeliköz (2000) tarafından geliştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2008–2009 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi'nde farklı bölümlerde öğrenim gören 150 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 13.0 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları kısmen olumlu çıkarken tutum puanlarının değişkenlere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tutum, Aday Öğretmen.

ATTITUDES OF THE STUDENTS OF THE FACULTY OF EDUCATION TOWARDS TEACHING PROFESSION KNOWLEDGE COURSES**ABSTRACT**

The objective of this study is to review the perception of the students of the faculty of education towards teaching profession knowledge courses in terms of various variables. In the study, scale of attitude made acceptability and credibility study that is developed by Çeliköz (2000) as a data collection tool. 150 senior year student, studying in the various departments of Gazi University Commerce and Tourism Education Faculty between 2008-2009 academic year, form the study group of the research. Data derived from research are analyzed by the SPSS 13.0 packaged software. In consequence of research; the attitudes of students towards teaching profession knowledge courses are partial positive, while their attitude scores are defined as they show difference regarding variables.

Keywords: Attitude, Teacher Candidate.

1.GİRİŞ

Bir eğitim sisteminin en önemli unsuru, öğrenme-öğretme ortamının en önemli değişkenlerinden birisi şüphesiz öğretmendir. Öğretmenin, öğrenci ve eğitim programlarını etkileme gücü diğer öğelere oranla daha yüksektir (Karagözoğlu, 1987: 271). Öğrenci ile devamlı bir şekilde etkileşim halinde olan öğretmen eğitimin amaçları yönünde davranış değiştirmekle sorumludur (Varış, 1988: 117).

Bir ülkede yeni nesillerin ve ülkenin gelişmesi için ihtiyaç duyulan insan gücünün yetiştirilmesinden yine sisteminin en önemli ögesi olan öğretmen sorumludur. Bu nedenledir ki sistemin başarıya ulaşmasında öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin nitelikleri bir ön şart oluşturmaktadır (Küçükahmet, 1993: 77).

¹ Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Teknikokullar/Ankara, 06500, ficetin@gazi.edu.tr

Eğitim sisteminin başarısı, sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin niteliklerine bağlıdır. Hiçbir eğitim modeli, o modeli işletecek personelin niteliğinin üzerinde hizmet üretmez (Kavcar, 1987: 39).

Bu denli önemli görevleri üstlenen öğretmenlik doğal olarak bir uzmanlaşmayı ve profesyonelleşmeyi gerektirmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazanılması öğretmen yetiştirme programlarının şu üç boyuta göre düzenlenmesini zorunlu kılmıştır. Bu üç boyut (Varış, 1988: 119);

- Genel Kültür
- Alan Bilgisi
- Öğretmenlik Meslek Bilgisidir.

Bir meslekten söz edilebilmesi için o mesleğin “Alan Bilgisi” nin olması ve bu alan bilgisinin mutlaka belli bir “Genel Kültür” ün üzerine yerleştirilmesi gerekmektedir. Ancak sözü edilen meslek öğretmenlik mesleği ise, öğretmen olacak bireye, kime, niçin, nerede ve nasıl öğreteceğinin farkındalığını kazandıran “Öğretmenlik Meslek Bilgisi” nin bir üçüncü boyut olarak programlara konulması gerekmektedir.

Öğretmen yetiştiren programlarda, öğretmenlik bilgi, beceri tutum ve davranışı kazandırmanın bir önkoşulu da öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin okutulma yüzdesidir. Yapılan çalışmalar toplam olarak programın dörtte birinin bu kategorideki derslere ayrılması gereğini ortaya koymaktadır. Bir öğretmen yetiştirme programından gerçekten öğretmen yetiştirilmek isteniyorsa, programda okutulan derslerin genelde dörtte birinin öğretmenlik meslek bilgisi dersleri olması gerekir. Eğer bir programda öğretmenlik meslek bilgisi dersleri beşte birden (%20'den) aşağıda ise o programın öğretmen yetiştirdiğinden söz etmek oldukça zorlaşır (Küçükahmet, 2000: 4-10).

Öyleyse öğretmen adaylarının gerek öğrencilik yıllarında öğretmenliğe dair edindikleri öğrenme yaşantıları, gerekse meslek yaşamları boyunca edindikleri deneyimlerle, kendi meslek anlayışlarını oluşturdukları ve bu anlayışın oluşmasında öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemli bir yerinin olduğu söylenebilir (Can, 1987: 160).

Bu açıdan değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının belirlenmesi son derece önemlidir. Çünkü öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları onların mesleki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1.Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları nasıldır?

2.Öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları; cinsiyetlerine, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile ilgili başarı algılarına, öğretmenlik meslek bilgisi

derslerini önemli bulma durumuna ve öğrencilerin ailelerinde öğretmen bulunup bulunmama durumuna göre farklılık göstermekte midir?

2.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

2.1 Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırmayla, öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Gazi Üniversitesi Ticaret Turizm Eğitim Fakültesinin dört bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle örneklem alma yoluna gidilerek, bölümler arasından ikisi random olarak atanarak bu bölümde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin tamamına ölçme aracı uygulanmıştır.

2.3 Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Araştırmada veriler, Çeliköz (2000) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Tutum Ölçeği ile toplanmıştır . Ölçekte olumlu cümleler “Kuvvetle Katılıyorum” seçeneğinden “Asla Katılmam” seçeneğine doğru 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz cümlelerde bunun tam tersi bir yol izlenerek “Kuvvetle Katılıyorum” seçeneğinden “Asla Katılmam” seçeneğine doğru 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır. Araştırma verileri SPSS paket programı aracılığıyla analiz edilmiş, öğrenci profilini belirlemeye yönelik sorulara verilen cevaplardan elde edilen verilerin frekans (f) ve yüzdeleri (%) alınarak değişkenler arasındaki karşılaştırmalarda t testi ve tek yönlü varyans analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Görüşler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına dayalı olarak elde edilen bulgular ile bu bulgularla ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Öğrencilerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri İle İlgili Tutumları

Öğrencilerin, tutum ölçeğinden almış oldukları toplam tutum puanlarının dağılımı çizelge 1’de yer almaktadır.

Çizelge 1. Öğrencilerin, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri İle İlgili Toplam Tutum Puanlarının Dağılımı

Genel Tutum	N	$\bar{X}$	SS	Min.	Max.	Madde Sayısı	$\bar{X}$ 3,41 – 5,00	
							f	%
	150	3,39	0,62	2,58	5,00	38	57	38,0

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, öğretmenlik meslek bilgisi ile ilgili en olumsuz öğrenci tutum puan ortalaması 2,58 iken, en olumlu tutuma sahip olan öğrencinin puan ortalaması 5,00’dır. Öğrencilerin tutumlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde ise aritmetik ortalamanın $\bar{X}=3,39$ olduğu ve öğrencilerin % 38’inin tutum puan ortalamasının 3.41 ile 5.00 arasında değiştiği gözlenmektedir. Bu sonuca dayalı olarak üniversite öğrencilerinin istenen olumlu tutuma “kısmen” sahip oldukları söylenebilir.

3.2. Öğrencilerin, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri İle İlgili Tutum Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Öğrencilerin, tutum ölçeğinden almış oldukları tutum puanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı Çizelge 2’de yer almaktadır.

Çizelge 2. Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri İle İlgili Tutum Puanları ve t Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p	Anlam
Kız	110	3,58	,70	3,653	0.000	**
Erkek	40	3,17	,42			

**p<0.01

Çizelge 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan kız öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile ilgili tutum puan ortalamaları ile $\bar{X}=3,58$, erkek öğrencilerin tutum puan ortalamaları $\bar{X}=3,17$ farklıdır. Yapılan t-testi sonucuna göre, öğrencilerin tutum puanları arasındaki bu farkın $\alpha= 0.01$ düzeyinde anlamlı ($t=3,653$) olduğu bulunmuştur. Bu sonuca dayalı olarak, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde istenen yönde tutum puanına sahip oldukları, başka bir deyişle; kız öğrencilerin erkeklere oranla öğretmenlik meslek bilgisi derslerine daha olumlu baktıkları söylenebilir.

3.3. Öğrencilerin, Tutum Puanlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerindeki Başarı Algılarına Göre Dağılımı

Öğrencilerin, tutum ölçeğinden almış oldukları tutum puanlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarı algılarına göre dağılımı Çizelge 3’de yer almaktadır.

Çizelge 3. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerindeki Başarı Algılarına Göre Öğrencilerin, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri İle İlgili Tutum Puanları ve t Testi Sonuçları

Başarı Algısı	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Gruplar
Çok iyi	80	4,05	,99	23,379	0,000 **	4-3 4-2 2-3
İyi	40	3,36	,34			
Orta	30	2,93	,32			

**p<0.01

Çizelge 3 incelendiğinde, öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarılarının “çok iyi” durumda olduğunu belirten öğrencilerin tutum puan ortalamaları ile $\bar{X}=4,05$ derslerdeki başarılarının “iyi” durumda olduğunu belirten öğrencilerin tutum puan ortalamaları $\bar{X}=3,36$ ve derslerindeki başarılarının “orta” durumda olduğunu belirten öğrencilerin tutum puan ortalamaları $\bar{X}=2,93$ farklıdır. Yapılan varyans analizi sonucuna göre, öğrencilerin tutum puanları arasındaki bu fark $F(23,379) \alpha= 0.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre derslerdeki başarı durumu “çok iyi” olan öğrencilerin “iyi” ve “orta” olanlara ve başarı durumu “iyi” olanların “orta” olanlara oranla daha yüksek istenen tutum puanına sahip olduğu söylenebilir.

3.4. Öğrencilerin, Tutum Puanlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerini Önemli Bulma Durumuna Göre Dağılımı

Öğrencilerin, tutum ölçeğinden almış oldukları puanların öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli bulma durumuna göre dağılımı Çizelge 4’de yer almaktadır.

Çizelge 4. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerini Önemli Bulma Durumuna Göre Öğrencilerin Tutum Puanları ve t Testi Sonuçları

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerini Önemli Bulma Durumu	n	$\bar{X}$	ss	t	p	Anlam
Çok	120	3,49	,72	2,024	0.04	*
Orta Derecede	30	3,26	,73			

*p<0.05

Çizelge 4 araştırmaya katılan öğrencilerin bölümde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli bulma durumuna göre ölçekten elde edilen tutum puanlarını göstermektedir. öğretmenlik meslek bilgisi derslerini “çok önemli” bulan öğrencilerin tutum puan ortalamaları ile $\bar{X}=3,49$ dersleri “orta derecede” önemli bulan öğrencilerin tutum puan ortalamaları $\bar{X}=3,26$ farklıdır. Yapılan t-testi sonucuna göre, öğrencilerin tutum puanları arasındaki bu farkın $\alpha= 0.05$ düzeyinde anlamlı ($t=2,024$) olduğu bulunmuştur. Bu

sonuca dayalı olarak, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine verilen önemin öğrencilerin derslerle ilgili tutumları üzerinde etkili olduğu, farklı bir deyişle; öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli bulan öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik istenen tutum puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

3.5. Ailede Öğretmen Bulunup Bulunmama Durumuna Göre Öğrencilerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutum Puanlarının Dağılımı

Öğrencilerin, tutum ölçeğinden almış oldukları puanların ailede öğretmen bulunup bulunmama durumuna göre dağılımı Çizelge 5’de yer almaktadır.

Çizelge 5. Ailede Öğretmen Bulunup Bulunmama Durumuna Göre Öğrencilerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutum Puanları ve t Testi Sonuçları

Ailede Öğretmen Bulunup Bulunmama Durumuna	n	$\bar{X}$	ss	t	p	Anlam
Var	35	3,60	,75	1,832	0.04	*
Yok	115	3,31	,55			

*p<0.05

Çizelge 5 incelendiğinde, ailesinde öğretmen bulunduğunu belirten öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum puan ortalamaları ile $\bar{X}=3,60$, ailesinde öğretmen bulunmadığını belirten öğrencilerin tutum puan ortalamaları $\bar{X}=3,31$ farklıdır. Yapılan t-testi sonucuna göre, öğrencilerin tutum puanları arasındaki bu farkın $\alpha= 0.05$ düzeyinde anlamlı ($t=1,832$) olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgudan hareketle, ailesinde öğretmen bulunan öğrencilerin bulunmayanlara oranla öğretmenlik meslek bilgisi derslerine daha olumlu baktıkları ve ailede öğretmen bulunmasının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlar üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının tespit edilmeye çalışıldığı bu araştırmada;

Öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutum puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaktadır; kız öğrencilerin istenen yöndeki tutum puanlarının erkek öğrencilere oranla daha üst düzeydedir.

Tutum puanları, öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarı algılarına göre farklılaşmaktadır; başarı durumu “çok iyi” olan öğrencilerin “iyi” ve “orta” olanlara ve başarı durumu “iyi” olanların “orta” olanlara oranla daha yüksek istenen tutum puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulguları, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini “çok önemli” bulan öğrencilerin “orta derecede önemli” bulanlara oranla tutum puanlarının daha üst düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca öğrencilerin ailelerinde öğretmen bulunma durumuna göre tutum puanlarının farklılaştığı; ailesinde öğretmen bulunan öğrencilerinin bulunmayanlara oranla daha üst düzeyde tutum puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- 1.Öğretmenlik mesleği ve bu mesleğe ilişkin kültürün oluşmasında öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öneminin yeterince açıklanması,
- 2.Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin hedef ve içerik ve değerlendirme yapısının tekrar gözden geçirilerek öğretmen adaylarının ve çağın ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden revize edilmesi,
- 3.Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazanılmasında öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemini konu edinen nitelikli çalışmaların yapılması.

5. KAYNAKLAR

- Can, G. (1987). “Öğretmenlik Meslek Anlayışı Üzerine Bir Araştırma” *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2: 160.
- Çeliköz, N. (2000). “G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Sertifikası Programına Yönelik Tutumları”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, II Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, 10-12 Mayıs, Çanakkale.
- Karagözoğlu, G. (1987). “Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme” *Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu*. Ankara.
- Kavcar, C. (1987) “Yüksek Öğretmen Okulunun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri” *Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu*. Ankara.
- Küçükahmet, L. (1993). *Öğretmen Yetiştirme*. G.Ü.İletişim Fakültesi Matbaası. Ankara, 70.
- Küçükahmet, L. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Nobel Yayınları. Ankara. 4-10.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme*. A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayınları. Ankara, 119.
- Özdamar, K. (1999). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir:Kaan Kitabevi.
- Özgür, N. (1994). Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Şenel, E. A. (1999). Öğretmenlik Sertifikası Programına Katılan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına Öğretim Uygulamalarının Etkisi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Tekindal, S. (2002). *Duyuşsal Özelliklerin Ölçülmesi için Araç Oluşturma*. Kitap Kulübü Yayınları. Kocaeli.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Nobel Yayınları. Ankara.